

COLLAGES ESCÈNICS: LA MELANCOLÍA DEL TURISTA

De l'encontre entre la investigadora i creadora mexicana Shaday Larios, directora artística del grup escènic Microscopía, i de l'artista navarrès Jomi Oligor (Hermanos Oligor) —atrets tots dos per la memòria i la fragilitat de les xicotetes troballes— naix la companyia de teatre d'objectes documentals Oligor y Microscopía, un projecte en paral·lel a *El Solar*, *Agencia de Detectives de Objetos*, que enceten junt a Xavi Bobés.

'*La máquina de la soledad*' s'estrenava al 2014 en homenatge al correu postal. Una maleta amb sis-centes cartes d'amor, datades al segle XIX, va ser el detonant d'aquest primer muntatge. La correspondència entre Elisa i Manuel, allà pel 1890, sumada a diferents imatges i testimonis d'escriptors, carters jubilats, arxius i treballadors de correus, recopilats per El Solar, formen el micro-paisatge d'esta història d'afectes i desitjos prohibits.

Ara, cinc anys després, tornen a muntar la vella graderia de fusta, destinada només a quaranta espectadors, per a presentar-nos —sobre l'escenari del Teatre El Musical, darrere del teló— 'La melancolía del turista'.

Motivats per una postal creada pel químic i editor Mark Turok en 1960, Shaday i Jomi viatgen a Acapulco per a restar l'abisme que hi ha entre la idea de paradís i el seu reflex real, on les postals amb clavadistes i turistes atrapats en el temps fa molt que van desaparèixer, on els rètols dels hotels del port han deixat de brillar entre parpellejos esperpèntics, on el ressò dels plors d'un llop marí travessa el vidre d'un aquari abandonat. La quarta ciutat més perillosa del món, on potser els nadius com l'exclavadista Juan Obregón "El Peque" puguin recuperar ara el dret a viure en pau.

«Cada vez que un clavadista se lanza de La Quebrada, una postal quiere romperse y dejar volar el cuerpo del nadador de aire fuera de este mundo...»

Collage: © Femmella

L'Havana va ser la següent destinació, marcada pel retrat d'una dona convertida en souvenir, duplicada i immortalitzada any rere any des de fa seixanta, vacances rere vacances, asseguda en el mateix lloc, com a objecte exòtic d'un altre paradís poblat de vells records i una sensació permanent de digna tristesa front la felicitat del turista. Retrats negociats i furtats que viatgen arreu del món per a ser mostrats amb orgull, ignorant que Guillermina i els seus animals de companyia, Gaviota i Niña, es desperten cada dia sota un sostre a punt de caure.

«Cada vez que una mujer enciende un habano en Cuba para cobrar por una fotografía, hay algo que se incendia...»

Citar-se amb Shaday i Jomi després d'un dels seus viatges, per a veure fotos i fer inventari d'objectes, ha de ser tota una experiència. Res a veure amb eixes vesprades avorrides on una parella d'amics t'expliquen, imatge per imatge, entre glops de cafè, les seues vacances a l'altre costat del món. Sort que la seua generositat ens permet, sense tindre amb ells una relació propera, viure-ho a través de *La melancolía del turista*.

Ciutats que van viure (o patir) un boom turístic són ací explorades a través dels ulls de dos perquisidors de l'altra cara de la postal, de la història menuda i fràgil que s'amaga darrere d'un souvenir, de l'imaginarí d'un lloc fracturat per on es cola la decadència, moguts per la curiositat que atorga la malenconia.

«La malenconia, com diuen a la peça, és un estat anímic suspensiu. Com el clavadista de La Quebrada a la postal de Mark Turok, eternament suspès, i el turista que no mira. Com la postal de l'ona al moll de

L'Havana que "vol fugir de sí mateixa, però no pot, que vol véncer el cartró i amaran les vores". Com nosaltres, un públic reduït i afortunat, agrupat a una xicoteta graderia semicircular envoltada de fosc, suspesa, instal·lada a un no-lloc, que queda atrapat en la bellesa d'un món minúscul aguditzant la mirada cap a allò que ja no es veu, que ja no està, que potser mai ha estat i ens ompli de digna tristesa», reflexiona la cantautora Clara Andrés, la meua companya de secció i butaca.

Oligor y Microscopía fan coveta per apropar-nos les històries a mig pam de la cara, històries diminutes, analògiques, mecanitzades, pausades, on no cap un murmur, on engolir saliva pot suposar un baluern. Històries mínimes de gran importància enclavades a un univers de la grandària d'una casa de nines, tendre i encisador, amb la puixança de fer-te canviar la forma d'observar el món. Les narracions de Jomi, pròximes i un tant iròniques, s'intercalen amb textos projectats, xicotetes llums, engranatges i corrioles, velles fotos i postals, objectes anònims minvats, fum i melodies que encaixen com a rodes dentades. Un rodamot on la crítica està al recer de la poesia, el record al de la creativitat, la paraula al de l'objecte.

De què parla un espectador en eixir del teatre? **Collages escènics** és una secció dedicada a la ressenya teatral, des del punt de vista de l'espectador, conduïda per la cantautora Clara Andrés i la directora d'Afán de Plan, Vanessa Martínez Montesinos. Cada publicació serà el resultat de les seues converses, només eixir del teatre, i anirà il·lustrada amb un collage fet expressament per Femmella.

Afán de Plan © 2019